

Context de l'ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL

MP01 UF1

DEFINICIÓ operativa d'ANIMACIÓ

Moulinier (1973) distingeix l'**ANIMACIÓ** com a:

ànimus = “posar en relació” fa referència a motivació, dinamisme, moviment. S'estableix una relació horitzontal, actuant des de dins, denota mediació entre l'entorn i les seves possibilitats.

Aquesta és l'animació natural i espontània, desitjable de les comunitats

d'**ànima** = “donar vida, sentit, alè” on la relació és vertical, descendent, dirigida o formalitzada, actuant des de fora a dins, i entesa com a actuar *sobre de*.

Suggereix una visió de professionalitat, institucionalitat amb una clara directivitat i intencionalitat.

Aquesta és l'animació que apareix quan manca l'espontània i busca restablir, millorar les relacions humanes i la pròpia estructura social.

Taula 1. Les dues concepcions etimològiques de l'animació

«Anima»	«Animus»
Actuar sobre	Actuar en
Donar vida	Posar en relació
Animació estructurada i dirigida des de fora cap a dins del grup	Animació que accentua l'expressió del grup i la gestió d'aquest en la resposta a les seves pròpies necessitats. Es tracta d'una acció des de dins del mateix grup
L'animador és extern al grup	L'animador és intern al grup
Animació programada. El discurs és abans de l'acció. L'animador fa el programa	Animació sense un programa tancat i acabat. L'acció es fonamenta en l'intercanvi i la relació. El grup fa el programa
Animació fonamentada en equips, espais i activitats concretes	Animació fonamentada en l'intercanvi i la relació del grup i la comunitat
Sol estar finançada i preocupada per la rendibilitat	Sol tenir més problemes de finançament i no es preocupa tant per la rendibilitat
Preferentment destinada a afavorir una progressió individual i col·lectiva	Preferentment destinada a canviar les relacions socials
Animació majoritàriament formalitzada, institucionalitzada i promoguda per l'administració	Animació genuïna del propi col·lectiu social, de la mateixa comunitat o de la mateixa iniciativa social

RELACIÓ del concepte d'ANIMACIÓ amb d'altres afins

INTERVENCIÓ	ACCIÓ	DINAMITZACIÓ	GESTIÓ
a la intervenció hi ha una directivitat, relació vertical, hi ha un acció des de fora de la col·lectivitat	l'acció denota una actuació entre iguals, entre relacions horitzontals	en la dinamització ja existeix un moviment i cal accelerar-lo, funciona de catalitzador.	la gestió busca assolir objectius en les millors condicions d'eficàcia i l'ASC posa l'èmfasi en l'aspecte relacional i comunicatiu del procés

DEFINICIÓ de SOCIOCULTURA

ESPAI de relació i expressió comunitària, en constant configuració i desenvolupament i que cal optimitzar.

Puig (1994) expressió de la cultura, les diferents cultures entren en diàleg i interrelació.

Planas (2009) sector o àmbit on es treballa la dimensió social de la cultura per a fomentar la participació en un projecte de millora i /o transformació.

El caràcter participatiu i interrelacional li confereix la vessant educativa al llarg de la vida

DEFINICIÓ de SOCIOCULTURA

OBJECTIUS DE LA SOCIOCULTURA:

- 1-assegurar la participació de tots i cadascun dels membres de la comunitat
- 2-facilitar instruments per a la promoció i difusió de la cultura (plantejar programes educatius com espais de difusió)
- 3-potenciar la innovació i la creativitat
- 4-apostar per una educació permanent que permeti a les persones desenvolupar-se al llarg de la vida

DEFINICIÓ operativa d'ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL (ASC)

La primera vegada que va aparèixer el terme va ser a Modesse (Àustria), el 1950, durant una reunió de l'Organització de les Nacions Unides per a l'educació la ciència i la cultura (l'United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization = UNESCO) per a fer referència a l'activitat en grup.

A partir d'aquí el terme ha anat evolucionant i existeix una diversitat d'interpretacions. Es vol presentar una definició més o menys compartida que descrigui de forma clara que s'entén per animació sociocultural

El 1982, l'UNESCO la defineix com el *conjunt de pràctiques socials que volen estimular la iniciativa i la participació de les comunitats en el procés del propi desenvolupament i en la dinàmica global de la vida sociopolítica on estan integrats.*

DEFINICIÓ operativa d'ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL (ASC)

Entenem, doncs, l'ASC com una metodologia d'acció i intervenció socioeducativa que a partir del protagonisme i la participació de la comunitat busca el seu desenvolupament comunitari i cultural.

l'ASC és una **METODOLOGIA**, una manera d'actuar seguint un conjunt ordenat de processos, estratègiques i tècniques convenientment fonamentades i relacionades, això implica un **procés conscient, intencional, sistemàtic, estructurat i dissenyat amb una clara FINALITAT**.

Parteix de MÈTODES **PARTICIPATIUS** i d'**EMPODERAMENT** el protagonisme ha d'estar en mans de la comunitat, cal transferir-los coneixements per a aquest lideratge i autonomia, cal que la intervenció de l'animador@ vagi minvant per a cedir la direcció a la comunitat

EMPODERAMENT *empowerment* aconseguir el poder i la força

Capacitat personal o comunitària per triar i augmentar el control sobre els recursos i les decisions que afecten les pròpies condicions de vida, comporta:

- expansió de la llibertat per a escollir, actuar i responsabilitzar-se
- desenvolupar la capacitat de reflexió i anàlisi crític
- augmentar l'autoconfiança i l'autorealització, l'expressió de la pròpia identitat, el respecte, l'honestedat i la tolerància.

a nivell individual, les persones excloses augmenten l'autoconfiança i autoestima per resoldre les seves necessitats

a nivell col·lectiu, les persones vulnerables tenen més capacitat per participar i defensar els seus drets quan s'uneixen per assolir uns objectius comuns.

DEFINICIÓ operativa d'ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL (ASC)

És una **tecnologia social**: vol ser pauta o guió per definir què s'ha de fer, com i quan

És una **pràctica social**: cedeix protagonisme a les persones que hi participen

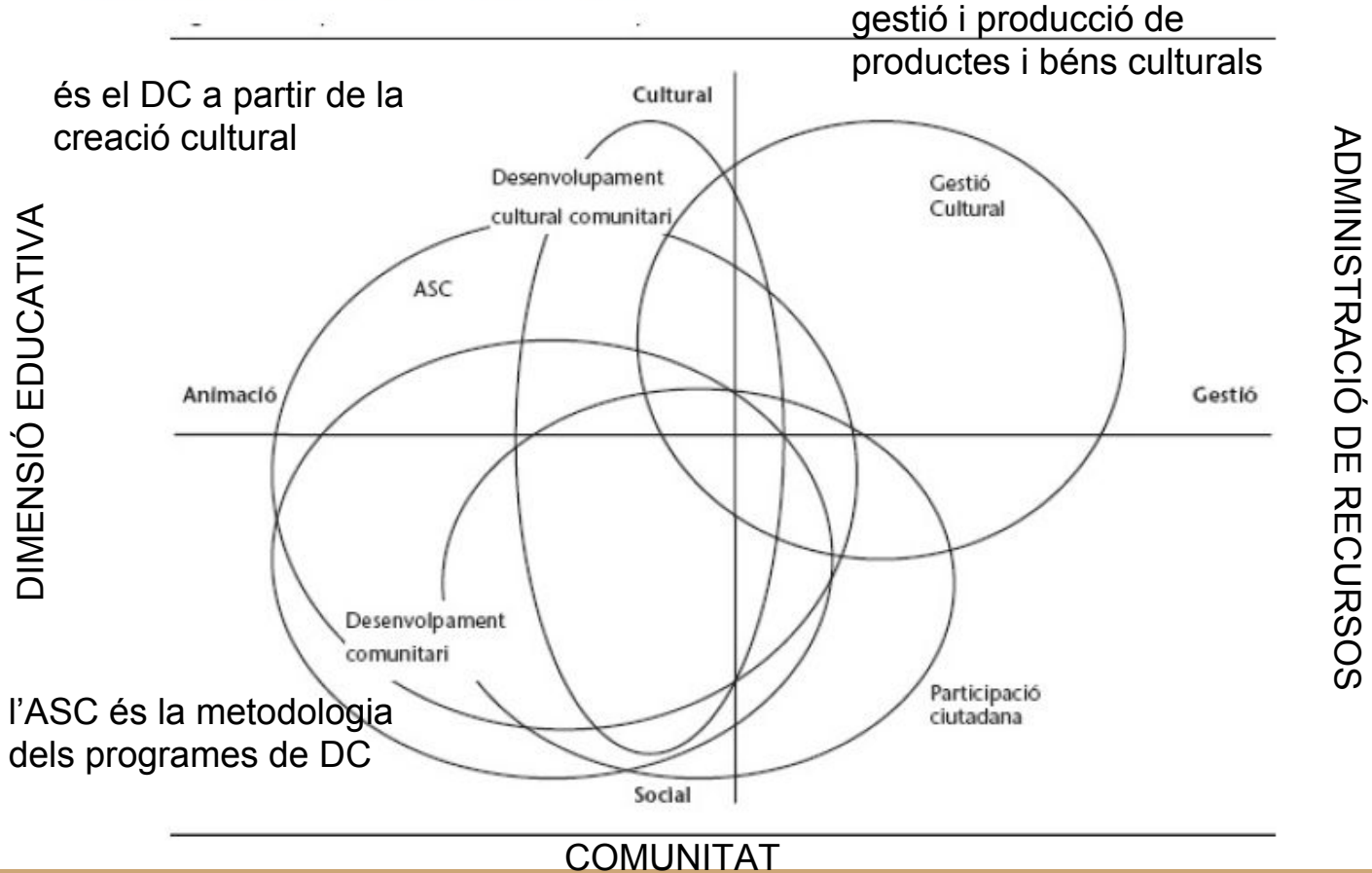
Importància de la manera en com s'utilitzen els recursos i la finalitat amb la que han estat escollits i posats en pràctica (les activitats i tècniques que s'apliquen no són pròpies de l'ASC, són un mitjà per aconseguir pel desenvolupament comunitari i cultural.

No té un cos de coneixements propis, sinó que manlleua sabers d'altres disciplines.

Intercanvia coneixements teòrics i metodològics amb sabers pràctics

RELACIÓ de l'ASC

Figura 1. L'espai sociocultural i altres conceptes

ANTECEDENTS HISTÒRICS de l'ASC

ANTECEDENTS i PRECURSORS

s. XVIII (societat agràries)		finals s. XIX (societat agràries) i s. XX (societat industrials)			
Europa		Espanya			
a. 1792				1876-1939	
informe Concorcet	naixement de escoles dominicals	Societats Econòmiques d'Amics del País	democratització de la cultura amb el sorgiment d'ateneus obrers, "círculos", centres catòlics obrers a partir de l'org dels mov obrers	La ILE <i>Institución Libre de Enseñanza</i> promou l'extensió universitària ppis de: -llibertat de càtedra -laïcisme -europeïtzació -accés a la cultura -coed -ed integral basats en mèt actius i intuïtius	apareixen les primeres expcies d' <i>Escoles Noves</i> (escoles a l'aire lliure i de pedagogia activa) creadors de la pedagogia del lleure
text legal sobre la nec de l'ed permanent dels adults (escoles de nocturnes i festius)	treball per a joves obrers	per difondre i fer progressar l'agricultura, la indústria, el comerç i les arts i per elevar el nivell cultural del país	neix l'educació popular, les primeres biblioteques i universitats populars (a partir d'org obreres i camperoles)	sobre la ILE es desenvolupen les <i>Misiones Pedagógicas (1931)</i> a causa de la depressió i misèria del món rural els estudiants universitaris volien fer arribar la cultura al món rural	a Catalunya (1907) neix l' <i>escoltisme</i> : mov infantil i juvenil de mé pes a nivell mundial i amb un mètode propi (dóna protagonisme responsabilitat en el procés d'aprenentatge per descoberta)
1914-1918 I guerra mundial			1931-1939 II República	1936-1939 guerra civil espanyola	1939-1945 II guerra mundial

l'estat de benestar

És un conjunt d'actuacions públiques que proporcionen legislació i polítiques socials per millorar les condicions de vida de la ciutadania i la promoció d'igualtat d'oportunitats. L'Estat assumeix la responsabilitat:

- assegurant la protecció a tota la població
- garantint serveis mínims per a la supervivència
- planificant la redistribució dels recursos socials de manera més justa

amb aquestes mesures pretén aconseguir:

- igualtat d'oportunitats
- creixement econòmic i industrial
- treball per a tothom
- regular les condicions de seguretat i higiene laboral
- una Seguretat Social
- promoció del consum i garantir un nivell de vida mínim
- regular els mecanismes de solidaritat: sanitat, educació, prestacions econòmiques...

models d'estat de benestar

1-règims liberals: els que destinen assistència social només a les persones amb extrema necessitat, és un estat de benestar de caràcter residual.

Aquest model és l'adoptat per països de llengua anglesa: Estats Units, Canadà, Austràlia, Nova Zelanda, Irlanda i el Regne Unit

2-règims socialdemocràtes: volen afavorir l'universalisme, basat en el principi de solidaritat, on els beneficis i serveis arriben per igual a tota la ciutadania.

A països com Suècia, Països Baixos, Dinamarca, Noruega i Finlàndia

3-règims conservador-corporativistes: tendeixen a l'universalisme, però es prima les prestacions destinenades a les persones treballadores.

Països d'Europa com Alemanya, Itàlia, França i Espanya

NAIXEMENT de l'ASC

factors causants del NAIXEMENT ASC a. 60 s. XX i s.XXI (societat de la informació i el coneixement)

1-desenvolupament tecnològic i industrial	2-la superpoblació a les grans ciutats	3-noves propostes pedagògiques	4-rapidesa dels canvis	5-desenvolupament de les societats democràtiques	6-el treball social i cultural
<p>↑ciutats i ↓espais de trobada i d'esbarjo i el sectors primari, ↑vacances i atur (temps lliure i d'oci) ↑indústria de la cultura i l'oci (sector serveis). ↓sentiment religiós en alguns països i ↑fundamentalisme religiós en altres (sectes i pseudoreligions)</p>	<p>→l'anonimat urbà, la incomunicació i l'aïllament, ↑competitivitat econòmica, l'individualisme i la insolidaritat. A les zones desenvolupades hi ha baixa la natalitat i les altres desborden les seves possibilitats</p>	<p>1-pedagogia no directiva i l'escola nova: A. S. Neill, C. Rogers, M. Lobrot i A. Vázquez (a França i Catalunya): es fomenta la participació i la responsabilitat compartida (anima, impulsa, provoca, deixa fer...)</p>	<p>modernitat líquida: tot és transitori, canviant i flexible, tot és temporal i caduc → form permanent (ensenyar a aprendre) i canvi dels valors tradicionals (llarg termini) per la immediatesa.</p>	<p>després de la II guerra mundial sorgeixen les democràcies (democratització cultural i democràcia cultural) i l'Estat de Benestar (=assistencialista), actualment, amb la crisi s'han reduït els beneficis socials aconseguits</p>	<p>1-treball social llatinoamericà: Ezequiel Ander-Egg (gran influència de l'ASC a Espanya)</p>
<p>segona 1/2 del s.XX desenvolupament de les comunicacions (físiques: autopistes i telecomunicacions: tel, TV, internet) tot i que la informació facilita el coneixement, no el garanteix. Sorgeixen nous patrons de relacionar-se, treballar i fer act (teleformació)</p>	<p>↓espai en els pisos → trencament de la tradició (nous models d'agrupació familiar) els avis al geriàtric, ludoteques, biblioteques, esplais, centres cívics i culturals. Incorporació de la dona al mercat laboral → ↓ possibilitats d'actuació social</p>	<p>2-desescolarització i ciutat educatiu: Illich, E. Reimer, P. Goodman: el carrer passa a ser un agent educatiu</p>	<p>la globalització, la movilització de persones per tot el món genera unificació de pautes d'actuació, tendència al pensament únic, tendència cap a la unificació de la cultura dels països més poderosos amenaçant la identitat cultural de molts pobles</p>	<p>la població s'aliena de la seva participació, s'habitu a delegar l'acció, el compromís i la responsabilitat als professionals, actualment hi ha un debilitament de la democràcia per què no està donant resposta eficient a les necessitats</p>	<p>2-proposta culturalista francesa: Moulinier, Malraux, Simonot</p>
<p>desenvolupament científic i tècnic ↑ esperança de vida i acceptació dels avenços com a imprescindibles i inevitables (intervenció social i cultural)</p>	<p>l'Estat centralitza dades de les persones i es consolida el model neoliberal amb gran concentració de poder financer en mans de pocs sense control de l'Estat i que amenaça l'estat de benestar. Poca sensibilització mediambiental</p>	<p>3-pedagogia de l'alliberació: Paulo Freire: l'educació és un procés de transformació de la realitat. neix l'educació compensatòria, en el lleure, educació permanent: educació no formal i l'educació informal.</p>		<p>hi ha sorgiment de conflictes latents entre pobles, grups ètnics per passades injustícies, nacionalismes que reclamen el reconeixement de la seva identitat i crisis polítiques per les retallades</p>	<p>3-desenvolupament comunitari anglosaxó: Marco Marchioni</p>

FACTORS que configuren el CONTEXT d'emergència de l'ASC

El desenvolupament tecnològic i industrial	<p>El naixement de la societat postindustrial</p> <p>El creixement accelerat de ciutats sense estructures</p> <p>L'augment del temps lliure i la necessitat de recreació</p> <p>L'existència de temps desocupat, però poc lliure</p> <p>El consum zombi i la ideologia del consum il·limitat</p> <p>L'impacte de la indústria cultural</p> <p>El poder manipulador i homogeneitzador dels mitjans</p> <p>L'envelliment de la població</p> <p>La jubilació sense una preparació per a una vida de no treball</p>
La superpoblació en les grans ciutats	<p>La concentració de població en espais reduïts i sense equipaments</p> <p>L'individualisme hedonista</p> <p>L'aïllament i l'anonimat dins la multitud</p> <p>La manca d'espais intermedis entre individu i massa</p> <p>La pèrdua de la identitat local i de la qualitat de vida</p> <p>La pèrdua de memòria històrica i consciència grupal</p> <p>El desarrelament en les grans ciutats</p> <p>L'atonia participativa</p> <p>Les noves formes de marginació social</p> <p>El malestar pel subdesenvolupament i el despoblament rural</p>
El desenvolupament de les societats democràtiques	<p>La democratització de la cultura</p> <p>La promoció social</p> <p>El triomf i la crisi de l'Estat del Benestar</p> <p>L'Estat responsable dels problemes</p> <p>La privatització política i social</p> <p>L'esclat cultural entre diferents estrats socials</p> <p>La diversificació de la societat</p>

La rapidesa dels canvis	<p>La necessitat d'educació permanent i reciclatge</p> <p>La desocupació i la necessitat d'adaptació als canvis</p> <p>El canvi econòmic i cultural en les societats modernes</p> <p>La crisi de valors</p>
Les noves propostes pedagògiques	<p>Les noves experiències i propostes pedagògiques:</p> <ul style="list-style-type: none"> — L'autogestió i les pedagogies no directives — Les propostes de desescolarització i de ciutat educativa — La pedagogia de l'alliberació i la conscienciació <p>L'educació extraescolar</p> <p>L'educació en el lleure</p> <p>L'educació de persones adultes i l'educació permanent</p> <p>La importància de l'educació compensatòria</p> <p>La democratització de l'educació</p>
Les propostes en el treball social i cultural	<p>El treball social llatinoamericà</p> <p>L'ASC francesa i la seva aposta pel desenvolupament cultural</p> <p>El desenvolupament comunitari anglosaxó</p>

NAIXEMENT de l'ASC a Espanya

a la **II República (1931)** amb les **Misiones Pedagógicas** sota la filosofia de la la ILE (institución Libre de Enseñanza) emprenen l'encàrrec de fer arribar la cultura general (biblioteques mòbils, cinefòrums, exposicions itinerants, etc), orientació pedagògica i educació ciutadana al poble.

la **Guerra Civil (1936)** acaba amb aquestes experiències, i, no és fins el **maig del 68 francès** que la comunitat es sensibilitza de la recuperació de la cultura popular i la conscienciació de la importància de la participació ciutadana pel desenvolupament comunitari. Als **anys 70** l'ASC la desenvolupen els moviments socials i educatius (escoltisme, colònies, cultura popular, centres i clubs de pobles i barris) de la mà de l'Església. Després de la dictadura (1975), el **1976** es crea la *Subdirecció de l'Animació Cultural* i el **1978** la *Direcció General de Desenvolupament Comunitari* i no és fins els **anys 80** que s'instaura a Espanya com a la resta d'Europa que es reforça després de la II Guerra Mundial (1945)

CONSOLIDACIÓ de l'ASC a Espanya

amb la instauració de la **democràcia** (constitució espanyola **1978**), i, la sensació de llibertat després de la dictadura, es generen accions culturals, es creen fundacions, associacions, centre cívics i culturals i tot un seguit de recursos i entitats socials.

els **anys 80** són el punt àlgid de l'ASC i l'administració local (ajuntaments) contracten líders de moviments socials per treballar de dinamitzador@s i sorgeixen les primeres escoles de formació d'ASC

anys 90 la universitat ofereix la titulació d'Educació Social i la FP el títol d'ASC, i, actualment ASCT. 1992 FP ASC Ferran Tallada (2017, 25 anys).

i fins la **primera dècada dels any 2000** (durant l'auge econòmica) l'administració reprèn amb força iniciatives per a fomentar la participació ciutadana fins l'actual crisi econòmica que on les polítiques socials i culturals sofreixen greus retallades

OBJECTIUS o FINALITATS de l'ASC

l'ASC és una METODOLOGIA que pot impulsar activitats diverses amb la finalitat de **motivar**, **fer participar**, **transformar**, **desenvolupar** i d'**afavorir l'autonomia** de les persones destinatàries, territoris o funcions socials

-segons les persones destinatàries: infantil - juvenil - adults - geriatria

-segons el territori: rural - urbà - barri - districte - municipi - centre cívic - escola

-segons l'objectiu predominant: cultural (educatiu) - social - artística - política, etc.

l'ASC transforma actituds i de situacions passives per actives, solitàries per solidàries i conformistes per creatives

OBJECTIUS o FINALITATS de l'ASC

l'ASC:

- és un vehicle d'expressió ciutadana
- reforça la identitat de la comunitat
- dota de recursos per a l'expressió i el desenvolupament d'iniciatives
- ofereix canals de difusió
- afavoreix la cohesió i redueix els conflictes
- estimula la consciència associativa
- fomenta valors culturals i el sentit crític social
- desenvolupa la informació i aporta assessorament social
- atent les necessitats socials bàsiques i les de llibertat

OBJECTIUS o FINALITATS de l'ASC

l'ASC té una dimensió polític - ideològica per què vol incidir en la realitat social i transformar-la:

1-**enfoc tecnològic o científic**: (a Europa) quan es vol afavorir la cohesió social i el desenvolupament cultural

2-**enfoc sociocrític**: (a llatinoamèrica): comporta el qüestionament de les estructures de l'Estat i les seves polítiques, molt vinculada a l'educació popular i el desenvolupament comunitari on treballa amb la xarxa associativa de la comunitat.

l'animador@ ha de provocar i transformar actituds i situacions des de pedagogies actives i participatives

LA INTERVENCIÓ de l'ASC

intervenció sociocultural: és una acció programada i justificada (amb intencionalitat) sobre un col·lectiu per a *millorar la seva situació* (específic) i provocant un canvi social (comunitari) mitjançant coneixements multidisciplinars en un context polític i econòmic vigent.

Millorar la seva situació es refereix a que pot donar resposta a diferents **necessitats** (biològiques i les necessàries per a la supervivència) o que pot **satisfer desitjos o interessos** (assolir més llibertat).

Com més evolucionada està una societat major és el nivell de desitjos.

LA PIRÁMIDE DE MASLOW

LA INTERVENCIÓ de l'ASC

necessitats interessos i desitjos

necessitats
biològiques

EVOLUCIÓ dels MODELS D'INTERVENCIÓ de l'ASC

1-Model d'intervenció assistencialista: en els s. XVIII i XIX, basat en la caritat i es limita a proporcionar ajuda i assistència bàsica motivada per la compassió, per atendre des de la posició de riquesa i prestigi i per la creença religiosa de la salvació. La relació és entre una part acomodada ja sigui individual o la beneficiència (la que realitza l'acció) i una part necessitada (passiva que accepta i agraeix l'ajuda)

2-Model de justícia social: meitat del s. XIX i tot el s. XX (durant l'*estat de benestar*), es basa en la recerca d'un món més equitatiu i es procura un ordre social per a garantir la cohesió social. Les organitzacions estatals palien, alivien o atenuen els problemes (no resolen la causa) i compensen les mancances dels entorns. Comencen a aparèixer els primers agents professionals (assistent@s socials) conjuntament amb els voluntaris

3-Model de la inclusió social: actualment, es basa en proporcionar els recursos necessaris per a vincular "totes" les persones a les xarxes de relacions: tothom hi participa. Fomenta la formació de la ciutadania a participar de la vida social i cultural tant en l'àmbit de les necessitats com en el de les llibertats. Neixen els professionals especialistes integrats en els 3 sectors: **primer sector:** AAPP, els tècnic administratius, **segon sector:** serveis i entitats de la intervenció sociocultural i el **tercer sector:** el teixit associatiu (organitzacions i fundacions d'iniciativa social i sense ànim de lucre)

ORGANITZACIÓ DE LA INTERVENCIÓ de l'ASC

Nivells jeràrquics de la intervenció social:

1-pla (nivell més general i estratègic): conjunt organitzat d'accions pel desenvolupament d'una àrea àmplia que comença amb el disseny del pla estratègic (punts forts i febles) d'on s'intervé. Conté varis programes amb objectius comuns a llarg termini

2-programa: unitat d'acció que organitza els serveis, les activitats i les actuacions socioeducatives al voltant d'una temàtica específica estructurada en forma de projectes coordinats entre sí que persegueixen els mateixos objectius concrets a assolir a mig termini.

ORGANITZACIÓ DE LA INTERVENCIÓ de l'ASC

Nivells jeràrquics de la intervenció social:

3-projecte (ASC): unitat de treball operativa dins del procés de planificació d'activitats, on s'organitza la intervenció. Conjunt d'activitats interrelacionades i coordinades entre sí per assolir uns objectius (donar resposta a les necessitats) dins d'un pressupost i un temps determinat.

El PROJECTE D'INTERVENCIÓ és la formulació explícita, racionalitzada, documentada i seqüenciada de la pràctica de l'animació sociocultural

4-activitats (nivell més concret i operatiu): últim nivell de planificació que concreta les accions a realitzar per assolir els objectius del projecte

METODOLOGIA DE LA INTERVENCIÓ de l'ASC

la METODOLOGIA és la guia o conjunt de procediments a seguir per assolir uns objectius prèviament definits.

seqüència a seguir:

1-**recollida d'informació**, anàlisi i síntesi de la realitat per establir un **diagnòstic social**

2-plantejament d'**objectius operatius** que es volen assolir amb la intervenció

3-disseny d'**activitats** i la seva temporalització

4-previsió de **recursos** (pedagògics, materials, temporals i humans) disponibles

5-execució de les activitats

6-**avaluació**, durant totes les fases, de l'assoliment d'objectius, idoneïtat de les activitats, utilitat dels recursos i el rol dels professionals

METODOLOGIA DE LA INTERVENCIÓ de l'ASC

actualment s'empra la metodologia de la **INVESTIGACIÓ - ACCIÓ**:
procés pel que la pròpia comunitat forma part del procés i comparteix una sèrie de valors:

1-**democràtics**: totes les persones poden mostrar les seves perspectives

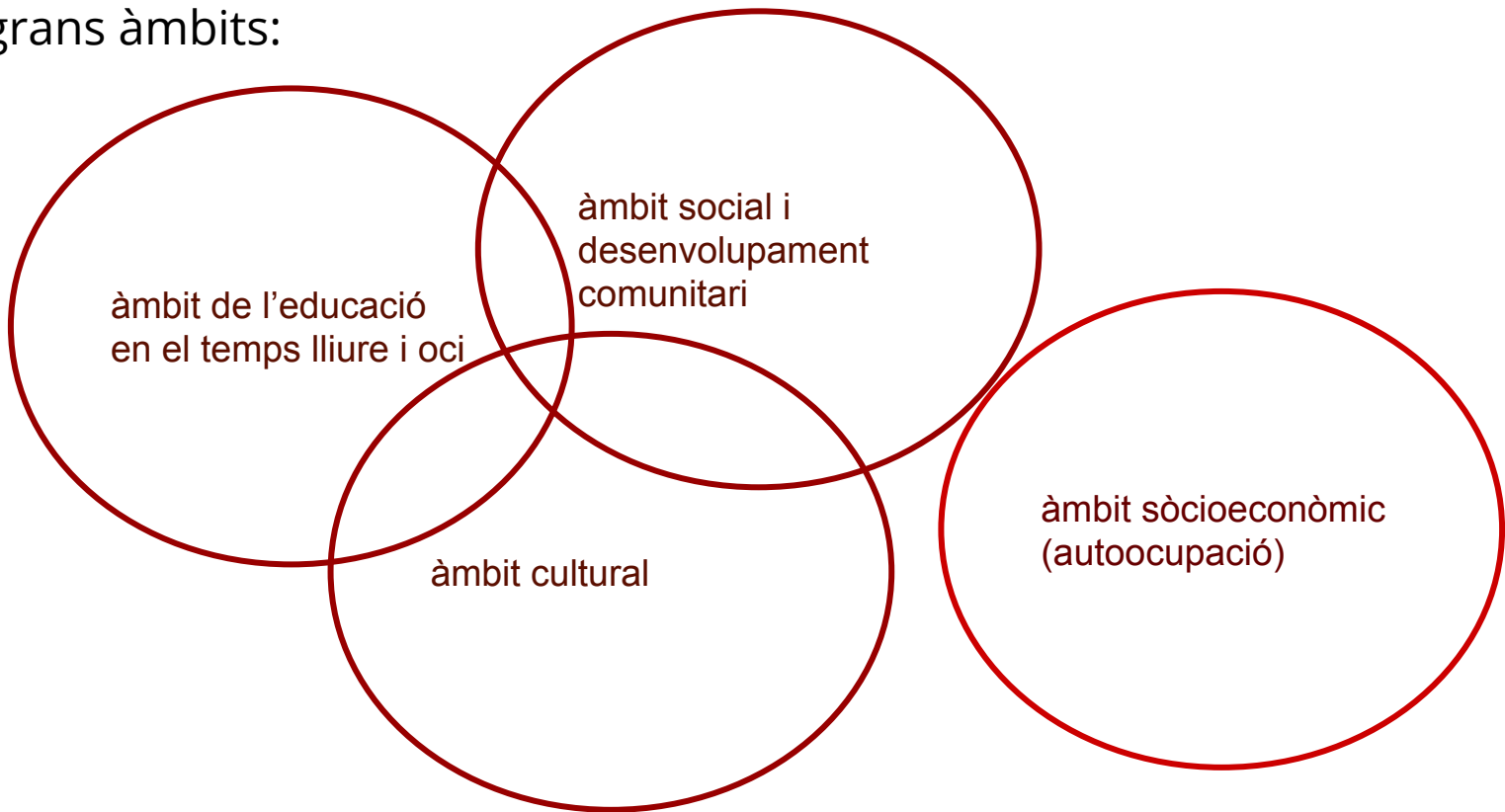
2-**autonomia**: intervenció en i des de la pròpia comunitat que comporta presa de decisions

3-**participació**: només amb la col·laboració es poden assolir millores

4-**compromís social**: basat en la equitat, igualtat i llibertat

ÀMBITS D'INTERVENCIÓ de l'ASC

Hi ha 3 grans àmbits:

ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ en el temps lliure i l'oci

Modalitats de l'àmbit EDUCATIU:

1-**FORMAL**: la que es desenvolupa en el sistema educatiu reglat, està estructurada en nivells i s'obté una titulació amb validesa oficial (des de parvulari fins a la universitat)

2-**NO FORMAL**: accions amb intenció educativa que es desenvolupa fora del marc formal (amb objectius planificats) i és on esdevé l'**ASC**.

3-**INFORMAL**: intervenció, sense intenció educativa ni planificació, que té un efecte educatiu com la influència dels contextos en els que es desenvolupa: família, amics, premsa, literatura, etc.

Les tres modalitats són complementàries i necessàries, allà on no arriba la formació formal ho cobreixen la no formal i l'informal.

ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ en el temps lliure i l'oci

l'educació **NO FORMAL** té unes característiques pròpies:

- atenció a necessitats i interessos concrets dels grups destinataris
- metodologies actives i participatives
- sense requeriments acadèmics ni administratius
- continguts molt contextualitzats i menys estructurats en espai-temps
- vol desenvolupar l'esperit crític i constructiu
- estimula la creativitat propiciant eines per descobrir nous mètodes d'anàlisi i noves solucions als problemes
- realista: busca solucions pràctiques
- busca la participació de tothom en la prevenció i resolució de problemes.

es dona en ludoteques, aules d'extensió universitària per persones majors, centres cívics, colònies, campaments, centres de vacances, centres culturals, ateneus, tallers, granges-escoles, centres d'oci, etc.

ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ en el temps lliure i l'oci

Projectes l'**APRENTATGE - SERVEI** és una modalitat educativa que combina en un sol projecte l'aprenentatge formal amb el servei a la comunitat. L'escola s'obra al món real per augmentar la motivació, enriquir les relacions personals i comunicatives, el treball en equip i la resolució de problemes.

- Els participants es formen treballant sobre necessitats reals de l'entorn per a millorar-les
- Afavoreix l'adquisició de competències personals i professionals per la seva aplicació pràctica: intel·lectuals, afectives i conductuals
- Fomenta l'actitud d'autoconeixement en el cicle d'acció i reflexió
- Potencia la responsabilitat cívica i la implicació social.

exemples: col·laborar amb el banc d'aliments, donats de sang o altres associacions, participar d'alguna activitat en alguna escola bressol, escola d'infantil, residència d'avis, etc.

ÀMBIT SOCIAL i desenvolupament comunitari

Inclou tots els processos que es centren en el desenvolupament de la comunitat. Promociona mobilització per a la participació i l'empoderament de la comunitat. Ens podem trobar comunitats desenvolupades en les que la intervenció s'orientarà a enriquir la vida sociocultural i n'hi haurà que caldrà adreçar-se a col·lectius per a cobrir necessitats més bàsiques i socioeducatives.

ÀMBIT CULTURAL

el 1982 la **Declaració de Mèxic** formulada a la conferència mundial de les polítiques cultural defineix **CULTURA** com el conjunt de totes les formes, models o patrons, explícits o implícits, a través dels quals **la societat es manifesta**.

inclou: el llenguatge, costums, pràctiques, codis, normes i regles, vestimentes, religió, rituals, normes de comportament, creences, etc.

la cultura dóna la capacitat de reflexionar sobre nosaltres mateixos, és la que ens defineix com a humans racionals, crítics i èticament compromesos.

a través de la cultura es distingeixen els valors, ens expressem, prenem consciència, es qüestiona les pròpies actuacions i es busca noves significacions.

la cultura compleix una funció social directament relacionada amb el desenvolupament econòmic ja que és un generador de riquesa en tant que la cultura és un motor de canvi (turisme rural, turisme cultural, creació de museus etnogràfics, ecomuseus, foment de festes i tradicions, expressions artístic-culturals genuïnament autòctones, artesanies, festivals, etc.

ÀMBIT CULTURAL

la intervenció cultural fomenta la identitat cultural, el sentiment de pertinença, el desenvolupament de la creativitat, l'expressió cultural, la participació cultural i artística, seguint els estàndards de la **democràcia cultural**, busca que la persona participi activament i sigui creadora de la seva pròpia cultura per satisfer les seves necessitats i interessos, es passa de ser consumidor@ a creador@

la cultura popular és una cultura més plural a l'abast de tothom (vs l'elitista, alienant, uniformitzadora i manipuladora de la cultura de masses)

les **polítiques culturals** fan referència a les accions dels organismes públics i altres agents socials i culturals i s'han de regir en:

- la promoció de la identitat cultural
- la protecció de la diversitat cultural
- el foment de la creativitat
- la consolidació de la participació ciutadana

ÀMBIT CULTURAL

ASC	GESTIÓ CULTURAL
posa l'accent en la creativitat social	posa l'accent en la creació de productes i béns culturals mitjançant la difusió i comunicació
èmfasis en la formació, la participació i la promoció social	èmfasis en la creació, difusió i intercanvi de productes culturals
es dóna en la democràcia cultural	es dóna en la democràcia cultural i en la democratització de la cultura
èmfasis: en les relacions i els processos de participació i expressió i busca la transformació social	èmfasis en els aspectes formals, metodològics, administratius i pressupostaris de la cultura
es du a terme en centres cívics, equipaments juvenils o polivalents, el carrer, etc.	es du a terme en teatres, auditoris, museus, biblioteques, sales d'exposicions, etc.

evolució de les POLÍTIQUES CULTURALS

a.50 les polítiques culturals es centraven en la **CULTURA PATRIMONIAL** restringit a les arts i a la conservació del patrimoni considerant la cultura com quelcom creat i restringit al gaudi de l'èlit social en circuits tancats i selectes atorgant-se-li un prestigi associat al poder socioeconòmic

a.70 es dona la **DEMOCRATITZACIÓ DE LA CULTURA** que permet que els béns culturals arribin al major número de persones possible [cultura de masses] (el gestor cultural s'encarrega de fer-ne difusió massiva en els mitjans de comunicació de masses i a través de la indústria cultural), això fa que augmenti l'oferta i els serveis culturals i creixi el seu consum receptiu i passiu

a.80 sorgeix la **DEMOCRÀCIA CULTURAL**, que és un pas més enllà, on els grups socials configuren la pròpia cultura com a propi desenvolupament a partir de les demandes latents i potencials [cultura popular] detectades per les animadores socioculturals que actuaran com a mediadores i dinamitzadores de les iniciatives, la creació, l'expressió i la vivència lúdica de la cultura

actualment ambdues compateixen espai i són necessàries i complementàries

	DEMOCRATITZACIÓ CULTURAL	DEMOCRÀCIACULTURAL
OBJECTIU:	accés la cultura: difondre els beneficis de la cultura entra la població mitjançant la difusió cultural	participació en la cultura: assegurar els instruments per a desenvolupar la vida cultural de les persones, grups i comunitats
CONSISTEIX EN:	proporcionar coneixements culturals i fer participar dels beneficis de l'èlit cultural i de la seva producció	promoure processos de participació i de la vida associativa en la realització d'activitats culturals
FINALITAT:	tancar l'esquerda cultural en la desigualtat en la possessió i accés a béns culturals. Corregir desajustos funcionals que provoquen aquestes desigualtats en el sistema social	que cadascú pugui conduir la seva cultura amb la finalitat de desenvolupar les potencialitats amb respecte a la pròpia identitat cultural i la dels que no la comparteixen
SUBJECTES:	consum cultural: públic / espectador@s; receptius / passius	creador@s, productor@s, actor@s: participació
ES RECOLZA EN:	l'acció de la gestió cultural, possibilitant la participació en els beneficis culturals	en la mobilització cultural possibilitant la participació en la creació i producció de béns culturals
PARTEIX DE:	polítiques descendents	polítiques ascendents
PRODUEIX:	increment del mercat cultural	increment de les activitats culturals
SUPOSA:	accés i difusió cultural per a que arribi a tothom	la participació cultural per a la transformació cultural
FUNCIÓ DE L'AGENT:	mediador@ entre cultura i poble, trasbalsament de béns culturals	generador@ de processos de dinamització i participació cultural

nous reptes per a les POLÍTIQUES CULTURALS

Actualment ens trobem amb la necessitat d'afavorir la trobada i el diàleg entre les polítiques socials i les culturals, confluint en les polítiques socioculturals i definir noves polítiques comunitàries i de proximitat.

Els 2 grans reptes de les polítiques socials són:

1-**la cohesió social**: respecte a la diversitat i a la igualtat de drets i deures de totes les persones, evitant l'estandarització i cercant models de convivència on tothom es senti còmode

2-**la connectivitat**: mitjançant la identitat de la comunitat i el sentiment de pertinença saber relacionar-se i obrir-se al seu entorn més proper i llunyà

en l'aspecte cultural es pretèn:

1-**la diversitat cultural**: trobar mecanismes per a que tothom pugui accedir i expressar-se culturalment

2-**sostenibilitat cultural**: corresponsabilitat entre el sector públic i el privat

PERFIL PROFESSIONAL de l'ASC

l'**animador@ sociocultural** és el professional que exerceix la intervenció sociocultural i educativa en un territori concret

J. Trilla destaca 3 característiques presents a la professió:

- educador/a**: promou l'adquisició de coneixements en la manera d'actuar, relacionar-se o participar
- agent social**: fomenta la motivació i implicació per afavorir l'empoderament i la transformació social
- relacionador/a**: facilitar la relació eficaç i activa entre persones, grups, institucions i comunitat en general.

Jean-Claude Gillet proposa l'**animactor@ strategicus** com a estratègia que ha de combinar els recursos que té i establir una estratègia per assolir els objectius.

PERFIL PROFESSIONAL de l'ASC

aptituds / competències professionals:

-**personals** (de la personalitat): sociabilitat, lideratge, capacitat d'implicació, iniciativa, autonomia, creativitat, esperit crític

-**professionals** (adquirides per la formació i experiència):

tècnica i metodològica per planificar, executar i avaluar les intervencions i poder prendre decisions encertades

comunicatives i socials inclou l'empatia i l'escolta

resolució de conflictes mediar de forma pacífica i positiva

coneixement de la normativa, les condicions, instal·lacions, etc.

Es pot realitzar el [test de competències](#) de Barcelona Activa

valors i actituds professionals:

cadascú té la seva pròpia escala de valors i es manifesten en les actituds (actuacions davant determinades situacions que afecten el nivell d'implicació)

PERFIL PROFESSIONAL de l'ASC

N'hi ha 2 que són clau:

RESPECTE: a totes les persones i col·lectius

TOLERÀNCIA: davant les diferents situacions i demandes que es presentin.

ambdós implicaran obertura a admetre altres formes de pensar i fer diverses encara que siguin contràries a la pròpia.

límits de la tolerància: els drets humans (tot i que també poden despertar diferents interpretacions)

COMPORAMENT ÈTIC (encara que no hagi cap codi deontològic):

1-**CONFIDENCIALITAT:** ús responsable de la informació (dades) recollida que afecta a la intimitat de les persones.

2-**INTIMITAT:** mantenir la privacitat dels processos realitzats.

3-**CONSENTIMENT INFORMAT:** explícit i lliure per a obtenir i emprar informació.

PERFIL PROFESSIONAL de l'ASC

4-**HONESTITAT**: ús de la informació per a complir els objectius establerts i no uns altres. És necessari actuar de forma imparcial, independent i sentit d'equitat.

5-**RESPECTE PELS PRINCIPIS DE LA IDENTITAT DE LA INSTITUCIÓ o ENTITAT** per la que es treballa.

En definitiva, respecte a totes dels persones sigui quin sigui es seu origen, idioma, situació social o creences.

FUNCIONS de l'ASC

- 1-**OBTENIR I GESTIONAR INFORMACIÓ**: s'inclou la formació contínua, intercanvi d'informació la difusió i tota la documentació que es genera.
- 2-**SOCIOEDUCATIVA o DE RELACIÓ**: durant les implementacions i l'execució d'activitats
- 3-**PLANIFICACIÓ**: disseny de programes i la seva avaluació
- 4-**GESTIÓ DELS RECURSOS**:

ENTORNS PROFESSIONALS de l'ASC

ÁMBITOS	ESPACIOS PROFESIONALES
ÁMBITO DE LA EDUCACIÓN DURANTE EL TIEMPO LIBRE	<ul style="list-style-type: none">• Ocio de mayores, clubes, residencias, centros de tiempo libre, espacios lúdicos...• Casas de colonias, campamentos, campos de trabajo infantiles y juveniles.• Gestión de albergues juveniles.• Actividades en establecimientos turísticos: campings, hoteles, casas rurales, parques temáticos...• Actividades extraescolares en centros escolares: semanas blancas, semanas culturales, asociaciones de padres y madres, comedores...• Actividades paradesportivas: rutas en bicicleta, caminatas, juegos deportivos, «stages» de verano en clubes deportivos...• Dinamización del ocio juvenil: informadores juveniles, ocio alternativo, talleres de consumo responsable...• Ludotecas, clubes, centros de tiempo libre...• Aulas en la naturaleza, granjas-escuela, equipamientos de educación ambiental, parques naturales, reservas...• Dinamización del tiempo libre en empresas.• Dinamización de aulas de extensión universitaria.

ENTORNS PROFESSIONALS de l'ASC

ÀMBITO CULTURAL

- Equipamientos socioculturales: casas de cultura, clubes, ateneos, asociaciones...
- Equipamientos culturales: teatros, espacios de ensayo, salas de exposiciones.
- Soporte a la producción técnica de fiestas y espectáculos.
- Actividades en equipamientos culturales: museos, bibliotecas, ecomuseos, yacimientos arqueológicos, archivos, patrimonio monumental...
- Dinamización de la cultura popular.
- Intervención en proyectos de desarrollo cultural.
- Áreas de cultura y fiestas de ayuntamientos.
- Dinamización de rutas culturales.

ÁMBITO SOCIAL

Vertiente del desarrollo comunitario

- Gestión de/en centros cívicos
- Intervención en planes comunitarios y de entorno, proyectos educativos de ciudad. Planes integrales de diversos sectores.
- Procesos de participación ciudadana, referendos y consultas.
- Campañas de sensibilización y concienciación a la población.
- Asociacionismo, fundaciones y ONG.
- Agentes de desarrollo local.
- Programas de educación y sensibilización medioambiental, Agendas 21.
- Mediador cultural.
- Voluntariado.

Vertiente socioeducativa

- Residencias asistidas.
- Hospitales y centros de día.
- Centros de acogida, protección y tutela de menores.
- Centros o instituciones penitenciarias.
- Centros de acogida y atención a mujeres maltratadas.
- Centros y aulas de acogida y atención a inmigrantes.
- Programas de educación compensatoria.
- Pisos tutelados y centros sustitutorios de la familia.
- Talleres y centros de reinserción social.
- Servicios sociales de base.
- Servicios de atención especializada en domicilio.
- Centros especializados en tratamiento de drogodependencias y reinserción de personas drogodependientes.
- Talleres y centros ocupacionales.
- Atención socioeducativa de adulto.

NOUS JACIMENTS D'OCUPACIÓ de l'ASC

Nuevos yacimientos de empleo. Sectores o ámbitos ocupacionales

1. Servicios de la vida cotidiana

Atención a la infancia

- Centros escolares.
- Otros centros de atención infantil (espacios familiares, casas de niños).
- Atención infantil domiciliaria (habitual u ocasional).
- Servicios complementarios a la escuela (comedor, transporte...).
- Actividades extraescolares culturales y deportivas.
- Colonias (escolares, deportivas, de verano).
- Apoyo a niños con dificultades de aprendizaje (clases de repaso...).

Ayuda a los jóvenes en dificultades

- Ayuda a jóvenes con problemas de fracaso escolar.
- Ayuda a la inserción laboral de los jóvenes.
- Ayuda a jóvenes con discapacidades.
- Atención a menores en situación de riesgo social.
- Prevención y reinserción de la delincuencia juvenil.
- Prevención y tratamiento de drogadicciones.

Mediación y asesoramiento en la resolución de conflictos

- En el ámbito familiar.
- En el ámbito escolar.
- En el ámbito laboral.
- En el ámbito de la vida cívica.

Nuevas tecnologías de la información y comunicación.

- Servicios educativos y formación a distancia.

Prevención de riesgos laborales.

- Formación en prevención.

2. Servicios de mejora de la calidad de vida	Aprovechamiento de espacios urbanos.	<ul style="list-style-type: none"> • Redefinición polifuncional de los espacios fuertemente funcionales hacia la convivencialidad.
	Comercios de proximidad	
	Gestión de energía	<ul style="list-style-type: none"> • Asesoramiento al ahorro energético de las familias y la comunidad.
3. Servicios de ocio	Turismo	<ul style="list-style-type: none"> • Turismo rural. • Turismo cultural. • Turismo de aventura. • Turismo especializado (rutas, circuitos). • Organización de actividades y acontecimientos. • Turismo de tercera edad.
	Sector cultural	<ul style="list-style-type: none"> • Potenciación de la cultura popular: revalorización, mantenimiento, transmisión, difusión y conservación. • Creación de centros culturales. • Difusión de la cultura: acogida, guías, itinerarios...
	Deportes	<ul style="list-style-type: none"> • Educación deportiva y deporte para la salud. • Inserción social mediante el deporte.
	Audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> • Introducción en las TIC.
4. Servicios medioambientales	Gestión de residuos	<ul style="list-style-type: none"> • Educación ambiental. • Educación en la sostenibilidad. • Sensibilización entre la ciudadanía y las empresas.
	Gestión del agua	
	Protección y mantenimiento de zonas naturales	
	Control de la contaminación	